

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд

на Десислава Савова Ханджиева - Баджо

на тема „ПРИВЪРЗАНОСТ В СЕМЕЙСТВОТО И АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ”

представен за ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН

„ДОКТОР”

по докторска програма „Педагогическа и възрастова психология”,

професионално направление 3.2. „Психология“

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”,

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ“

Разработил: доцент доктор Бистра Методиева Ценова

Национален център по обществено здраве и анализи - София

(професионално направление 3.2. „Психология”, специалности: психология на труда, психология на здравето и клинична психология)

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили след предварително обсъждане на дисертационния труд на Д. Баджо представен на катедра „Психология” с решение за насочване за защита пред научно жури, назначено със заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 454 от 01.03.2012 г. и на интернет-страницата на университета, раздел „Докторантури” към катедра „Психология”, Юридически Факултет. Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър” за придобиване на ОНС „доктор”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

Докторантът Десислава Савова Ханджиева – Баджо е представила дисертационен труд озаглавен „Привързаност в семейството и агресивно поведение” в обем от 225 стр. и Автореферат от 35 стр., както и списък от 3 публикации в български научни издания. Списъкът на използваните библиографски източници обхваща 117 заглавия, 74 на чужди езици, останалите на български език. Преобла-

дават източниците след 2000 г. Представени са коректно и изскваните документи за завършено образование, специализации, професионален опит.

2. Данни за докторанта

Десислава Ханджиева – Баджо работи от 8 г. като психолог на свободна практика в гр. Бордо, Франция. Завършила е начална и предучилищна педагогика в СУ и приложна психология във ВСУ. Владее франски, английски и руски език.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на Десислава Савова Ханджиева – Баджо „Привързаност в семейството и агресивно поведение” изисква добра подготовка задълбочени знания и работа в няколко научни области. Проблемите, които разработва докторантът в съответствие с поставената си цел обхващат модели на понятието семейство, тенденции на развитие на семейния модел и отношенията в него, родителски стил, възпитателна практика и формиране на личността, анализ на семейните отношения, взаимозависимост между привързаността в семейството и поведението на подрастващите, семейство и престъпност. В отделен раздел се разглеждат агресията и подходите към изучаването ѝ, агресивността като междуличностно явление, актуалният повсеместен проблем агресивност при подрастващи. Изчерпателно са представени методическите аспекти на изследването с детайлен анализ на съществуващи и доказали се експрес-методики за изследване на привързаността в семейството и на агресивното поведение и критерии за подбор на изследваните лица. Използваните литературни източници потвърждават добрата актуална осведоменост на автора за съвременното развитие на интересуващите я проблеми и подходи за управлението им.

Специално внимание – в теоретичен и приложен план - е отделено на терапевтична интервенция при подрастващи с проблемно агресивно поведение. Анализирани са най-известните съвременни терапевтични техники, възпитателни практики за намаляване на вербалната агресия, както и подходите за анализ и преценка на поведения, които да се променят. На тази база се изграждат индивидуалните програма за терапевтична интервенция в представените единични случаи.

Д.Баджо владее и прилага компетентно психологично интервю и различни трудоемки методи на психодиагностика за подрастващи – когнитивни, личностни с

оценка на емоционалните процеси и тревожността. Методично на тази база изгражда индивидуална комбинирана терапевтична програма и представя резултатите от интервенцията с описание на единични случаи (с до 36 сеанса на семейство) с доказателство ролята на семейната привързаност (и възможности да укрепването ѝ) за предотвратяване на агресивни прояви.

Представеният дисертационен труд и адекватно отразяващият го автореферат отговарят на изискванията за научно изследване публикации.

4. Научно-практически умения и дейност на докторанта

Десислава Баджо демонстрира задълбочени знания в редица свързани с темата ѝ психологически дисциплини - психология на личността и социална психология, психодиагностика и психологично консултиране, психологически измервания, терапевтична работа с цялото семейство на проблемните юноши и.

5. Научни и научно-приложни приноси на докторанта

Д. Баджо анализира и систематизира теоретичните подходи към изследването на привързаността към семейството и защитава хипотезата за връзката между дефицити в привързаността към семейството и формиране на агресивно поведение при децата, като обогатява и потвърждава съществуващите знания.

Методичен принос са представените в превод съвременни надеждни методики за изследване на агресивността и привързаността към семейството, които следва да се адаптират за използване и в български условия.

Предложена и апробирана е оригинална система за терапевтична работа за преодоляване на агресивно поведение на подрастващите, която включва адекватни подходи на основата на индивидуалните различия, както и работа с родителите – образец за приложение на научни постижения в практиката и труден за проследяване и изразяване икономически ефект вследствие на подобро социално и образователно реализиране на подрастващите по-късно в живота.

Принос с теоретичен и приложен характер е системното проследяване и анализ на ролята на конфликтите в семейството като източник на условия за прояви на агресивно поведение от подрастващите и предложените конкретни методи за преодоляване на тези ситуации в семейството, подпомагащи възпитанието на

подрастващите. Ясно изведена е ролята на семейните ценности за възпитанието на децата и негативните последици от загубата им.

Перспективността и необходимостта от изследвания в тази област са обосновани с увеличаването на данните за нарастваща агресивност сред подрастващите и възможностите на подобреното общуване и умения за преодоляване на конфликтни ситуации от страна на възрастните в семейството и учителите.

6. Бележки и препоръки

Стремежът на Д. Баджо да обхване многомерния проблем за агресивното поведение на подрастващите и взаимовръзките му с привързаността в семейството е довела до обемист труд, затрудняващ проследяването на водещите аспекти и издигнатите хипотези. Холистичният подход и забележителното трудолюбие и научна задълбоченост на автора се изразяват в излишна на места пропедевтика и разширено изложение на историята, развитието и апробацията на дадена методика, въпреки добрия стил на изложението. При бъдещи научни изследвания и публикации Д. Баджо би спечелила от по-прецизно структуриране на постановката и фокусиране върху водещите хипотези.

При представяне на резултатите от анкети и въпросници с дихотомна скала на отговорите не е необходимо да се представя честотата и на двата отговора.

Бих препоръчала на автора при бъдещи изследвания с потвърдителен характер да използва по-големи извадки, особено ако апробира нови методики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените документи и материали, представения дисертационен труд, автореферат и свързани с темата му 3 научни публикации, анализ на значимостта и съдържащите се теоретични, научно-приложни и приложни и методични приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър” да присъди на Десислава Савова Ханджиева - Баджо образователната и научна степен „доктор по психология“ в професионално направление "Психология" (Педагогическа и възрастова психология).

20.4.2012 г.

София

Изготвил становището:

(доцент д-р Бистра Ценова)